

Ο Μέγας Φώτιος γεννήθηκε περί το 810 μ.Χ. στην Κωνσταντινούπολη από ευσεβή και επιφανή οικογένεια που αγωνίσθηκε για την τιμή και προσκύνηση των ιερών εικόνων. Οι γονείς του ονομάζονταν Σέργιος και Ειρήνη και καταδιώχθηκαν επί του εικονομάχου αυτοκράτορα Θεοφίλου (829-842 μ.Χ.). Ο Άγιος Σέργιος, του οποίου τη μνήμη τιμά η Εκκλησία στις 13 Μαΐου, ήταν αδελφός τού Πατριάρχου Ταρασίου (784-806 μ.Χ.) και περιπομπεύθηκε δέσμιος από το λαιμό ανά τις οδούς της Κωνσταντινουπόλεως, εστερήθηκε την περιουσία του και εξορίσθηκε μετά της συζύγου και των παιδιών του σε τόπο άνυδρο, που από τις ταλαιπωρίες απέθανε ως Ομολογητής.

Ο ιερός Φώτιος διέπρεψε πρώτα στα ανώτατα πολιτικά αξιώματα. Όταν με εντολή τού αυτοκράτορα απομακρύνθηκε βιαίως από τον πατριαρχικό θρόνο ο Πατριάρχης Ιγνάτιος, ανήλθε σε αυτόν, το έτος 858 μ.Χ., ο ιερός Φώτιος, ο όποιος διακρινόταν για την αγιότητα του βίου του και την τεράστια μόρφωση του. Η χειροτονία του εις Επίσκοπον έγινε την ημέρα των Χριστουγέννων του έτους 858 μ.Χ.

Ο ιερός Φώτιος με συνοδικά γράμματα ανακοίνωσε, κατά τα καθιερωμένα, τα της εκλογής του στους Πατριάρχες της Ανατολής και ετόνισε την αποκατάσταση της ειρήνης στην Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως. Άλλα πριν ακόμη προλάβει να την παγιώσει επήλθε ρήξη μεταξύ των ακραίων πολιτικών και των οπαδών του Πατριάρχου Ιγνατίου, των «Ιγνατιανών». Οι «Ιγνατιανοί» συγκεντρώθηκαν στο ναό της Αγίας Ειρήνης, αφόρισαν τον ιερό Φώτιο και ανακήρυξαν Πατριάρχη τον Ιγνάτιο. Ο Φώτιος συγκάλεσε Σύνοδο στο ναό των Αγίων Αποστόλων για την αντιμετώπιση του ανακύψαντος ζητήματος.

Η Σύνοδος κατεδίκασε ως αντικανονικές τις ενέργειες των «Ιγνατιανών» και ετόνισε ότι ο Ιγνάτιος, αφού παραιτήθηκε από το θρόνο, δεν ήταν πλέον Πατριάρχης, εάν δε διεκδικούσε την επιστροφή του στον πατριαρχικό θρόνο, τότε αυτόματα θα υφίστατο την ποινή της καθαιρέσεως και του αφορισμού.

Ο μεγάλος αυτός Πατέρας της Εκκλησίας ιερούργησε, ως άλλος απόστολος Παύλος, το Ευαγγέλιο. Αγωνίσθηκε για την αναζωπύρωση της ιεραποστολικής συνειδήσεως, που περιφρουρεί την πνευματική ανεξαρτησία και αυτονομία των ορθοδόξων λαών από εισαγωγές εθίμων ξένων προς την ιδιοσυγκρασία τους, με σκοπό την αλλοίωση της ταυτότητας και της πνευματικής τους ζωής. Διότι γνώριζε, ότι ο μέγιστος εχθρός ενός λαού είναι η απώλεια της αυτοσυνειδήσεως του, η φθορά της πολιτισμικής του ιδιοπροσωπίας και η αλλοίωση τού ήθους του. Ο ιερός Φώτιος εγνώριζε την ιεραποστολική δραστηριότητα τού ιερού Χρυσοστόμου, αφού αναφέρεται πολλές φορές στο έργο αυτό, και μάλιστα επηρεάσθηκε από αυτή στο θέμα των επιτοπίων γλωσσών και των μοναχών ως ιεραποστόλων. Επί των ημερών του εκχριστιανίσθηκε το έθνος των Βουλγάρων, το οποίο μυσταγώγησε προς την αμώμητη πίστη τού Χριστού και το αναγέννησε με το λουτρό τού θείου Βαπτίσματος.

Το θεολογικό του έργο εδικαίωνε τους αγώνες της Εκκλησίας, εβεβαίωνε την ορθόδοξη πίστη και ενέπνεε την εκκλησιαστική συνείδηση για την συνεχή εγρήγορση τού όλου εκκλησιαστικού Σώματος. Υπό την έννοια αυτή η εκκλησιαστική συνείδηση διέκρινε στο

πρόσωπο του τον υπέρμαχο της ορθοδόξου πίστεως και τον εκφραστή τού αυθεντικού φρονήματος της Εκκλησίας. Σε οιοδήποτε στάδιο τού βίου και αν παρακολουθήσουμε τον ιερό Φώτιο, είτε στη Βιβλιοθήκη, επιδιδόμενο σε μελέτες, είτε ως καθηγητή της φιλοσοφίας στο πρώτο Πανεπιστήμιο της Μεσαιωνικής Ευρώπης, της Μαγναύρας, σε μια εποχή που η Δύση ήταν ακόμη βυθισμένη στο τέλμα των σκοτεινών αιώνων, είτε κοσμούντα τον αγιότατο πατριαρχικό θρόνο της Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας, είτε εξασκούμενο στην ελεημοσύνη και τη φιλανθρωπία, είτε υφιστάμενο την παραγνώριση των ανθρώπων και τις σκληρές στερήσεις δύο εξοριών, παντού αναγνωρίζαμε το μαχόμενο υπέρ της αληθούς ορθοδόξου πίστεως, της «αποστολικής τε και πατρικής παραδόσεως» και «της προγονικής ευσέβειας», η οποία αποτελεί και το περιεχόμενο της πατερικής διδασκαλίας αυτού. Γι' αυτό ουδέποτε ο Άγιος ανέχθηκε οποιαδήποτε παρασιώπηση ή παραφθορά της αλήθειας.

Επί της βάσεως αυτής αντέκρουσε όχι μόνο τους εικονομάχους αλλά και τις παπικές αξιώσεις και το γερμανο-φραγκικό δόγμα τού Filioque, το οποίο διασαλεύει την κοινωνία των αγιοπνευματικών προϋποθέσεων και ενεργειών και δεν έχει θέση μέσα στην κοινωνία τού Σώματος της Εκκλησίας και της κοινότητας των αδελφών.

Η δολοφονία τού αυτοκράτορα Μιχαήλ τού Γ' στις 24 Σεπτεμβρίου 867 μ.Χ. από τον Βασίλειο Α' τον Μακεδόνα, συνοδεύθηκε και με κρίση στην Εκκλησία. Ο νέος αυτοκράτορας ετάχθηκε υπέρ της προσεγγίσεως Κωνσταντινουπόλεως και Ρώμης και αναζήτησε ερείσματα στους «Ιγνατιανούς». Ο ιερός Φώτιος υπήρξε το θύμα αυτής της νέας πολιτικής σκοπιμότητας τού αυτοκράτορα, ο οποίος τον εκθρόνισε και αποκατέστησε στο θρόνο τον Πατριάρχη Ιγνάτιο, στις 23 Νοεμβρίου 867 μ.Χ.

Η Σύνοδος τού έτους 869 μ.Χ., που συνήλθε στην Κωνσταντινούπολη, στο ναό της Αγίας Σοφίας, αναθεμάτισε τον Άγιο Φώτιο, σοι δε Επίσκοποι χειροτονήθηκαν από αυτόν ή παρέμεναν πιστοί σε αυτόν καθαιρέθηκαν και όσοι από τους μοναχούς ή λαϊκούς παρέμειναν οπαδοί του αφορίσθηκαν. Ο ιερός Φώτιος καθ' όλη τη διαδικασία και παρά την προκλητική στάση των αντιπροσώπων τού Πάπα ετήρησε σιγή, τους υπέδειξε να μετανοήσουν και αρνήθηκε να δεχθεί την αντικανονική ποινή. Στη συνέχεια εξορίστηκε και υποβλήθηκε σε ποικίλες και πολλαπλές στερήσεις και κακουχίες. Επακολούθησε βέβαια η συμφιλίωση των δύο Πατριαρχών, Φωτίου και Ιγνατίου, αλλά ο θάνατος τού Ιγνατίου στις 23 Οκτωβρίου τού 877 μ.Χ. επέτρεψε την αποκατάσταση τού πρώτου στον πατριαρχικό θρόνο ως το 886 μ.Χ. κατά το οποίο εξαναγκάστηκε σε παραίτηση από το διαδεχθέντα τον αυτοκράτορα Βασίλειο δευτερότοκο υιό του Λέοντα ΣΤ' τον Σοφό.

Ο Άγιος Φώτιος κοιμήθηκε οσίως το έτος 891 μ.Χ. όντας εξόριστος στην ιερά μονή των Αρμεριανών. Το ιερό και πάντιμο σκήνωμα του εναποτέθηκε στη λεγόμενη μονή της Ερημίας ή Ηρεμίας που ήταν κοντά στη Χαλκηδόνα. Παλαιότερα η σύναξη του ετελείτο στο Προφητείο, δηλαδή στο ναό τού Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννου, που βρισκόταν στη μονή της Ερημίας, ενώ τώρα τελείται στην ιερά πατριαρχική μονή της Αγίας Τριάδος στη νήσο Χάλκη.

Επισκόπου Φαναριού Αγαθαγγέλου

Εφημέριος - Φεβρ.2005